

A ZÁRÓDOLGOZAT/SZAKDOLGOZAT/DIPLOMADOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Vízellátottság javításának hatása üde láprét fajösszetételére és természetességére a Káli-medencében

Szántai Bernadett

Ökológiai gazdálkodási mérnök Msc, III.évfolyam

Állattenyésztés Tudományok Intézet,
Állattenyésztés-technológiai és Állatjólléti Tanszék

Belső témavezető: Dr. Bajnok Márta, egyetemi docens

Külső témavezető: Csete Sándor, tudományos munkatárs, MATE Kaposvári Campus

A Sásdi-rétek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park része, 1984 óta védett terület. A védetté nyilvánításban a területen található üde láprétek nagy szerepet játszottak. A láprétekhez olyan fokozottan védett növényfajok kötődnek, mint a lisztes kankalin (*Primula farinosa*) vagy a mocsári fehérmájvirág (*Parnassia palustris*). A Balaton-felvidéki Nemzeti Park 2015-ben szilárd műtárgyak beépítésével szabályozhatóvá tette a vízszintet a területen áthaladó csatornában. Diplomadolgozatomban a Sásdi-rétek három lápréti állományát vizsgálva összefüggést kerestem a láprét-állományok vízállapota és cönológiai karaktere között. Mindehhez a 2015-ös vízkorlátozások előtti, illetve az azt követő időszakból származó cönológiai adatokat használtam fel (Csete et al. 2022).

Vizsgálataimban célul tűztem ki, hogy a BfNP Sásdi-rétek védett területén a vízviSSzatartást segítő intézkedések növényzetre gyakorolt hatását bemutassam. Mindehhez 3 lépréti állomány cönológiai és ökológiai karakterét vetettem össze a vízviSSzatartást segítő műtárgyak 2015-ös megépítése előtti, illetve a megépítésüket követő időszakból vett cönológia minták alapján, mindezt a láprétek talajának műszeresen mért nedvességváltozásával vettem össze.

A kiszáradással leginkább érintett üde és kékperjés láprétek állapotváltozásait követtem nyomon, ezek közül három élőhely-foltot vontunk be (A, C és M-foltok). Mindhárom élőhelyfoltban cönológiai mintavételezést végeztünk a vízviSSzatartó műtárgyak 2015-ös elkészítését követően (2017, 2018, 2021), míg a kiszáradási fázisról a 2006-ban azonos

módszerekkel gyűjtött cönológiai adatok elemzése segít képet alkotni. A mintavétel 200 cm²-es mikrokvadrátokkal történt, melyekből 100 illetve 150 került kihelyezésre rétegzett random elrendezésben. Mindhárom vizsgált élőhely cönológiai karakterének alakulását is nyomon követtük a legfontosabb állományalkotó fajok, karakterfajok illetve a természetvédelmi szempontból jelentős fajok frekvencia- és átlagos abundancia-értékének számításával. Ez utóbbi értékek összehasonlítását a két időszakból származó adatokon szintén a Mann-Whitney U-próbával teszteltem. Valamennyi statisztikai számításhoz a Past 3.22 programcsomagot (Hammer et al. 2001), míg az adatok rendezéséhez a MS Excel 2013 programot használtam. Az A, M, és C-vegetációfoltok ökológiai karakterének változását is vizsgáltam. Ehhez a mikrocönológiai növényzeti minták alapján a Borhidi-féle relatív vízmutató (WB), illetve relatív nitrogénmutató (WN) eloszlása is meghatározásra került (Borhidi 1993).

A vizes rekonstrukció előtti években (2006, 2009, 2010) markáns különbségek mutatkoztak mind az egyes lápréti állományok talajnedvességében, mind a tavaszi és a nyári értékek között az egyes állományokon belül. A rekonstrukciót követő években az egyes élőhelyfoltok között már csak minimális nedvességkülönbség volt tapasztalható. A mikrokvadrátszintű sokféleség (fajsűrűség) és összborítás tekintetében valamennyi ábrán megmutatkozó különbség szignifikáns különbséget mutatott $p < 0,05$ szinten.

Fajkészlet szempontjából az mondható el, hogy lényegében nem történtek nagy tendenciózus változások, bár várakozásunktól eltérően a szárazabb termőhelyek növényei, fajszám-arányukat tekintve, kissé gyarapodtak. Összességében elmondható, hogy minden foltban növekedtek a tápanyagszegény termőhelyekre jellemző fajok részarányai, bár e növekedés mellett esetenként a tápanyag-gazdagodást jelző növényfajok arányai is hasonlóan változtak meg.